7/3838 375 -3-

T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI
Kamu İktisadi Teşebbüsleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.I.HM.0/KİT-06-03-52330 25.04.01* 33967
Konu : Soru Önergesi Hk.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Başbakanlığın 30.03.2001 tarih ve 7/3838-9475 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı Başbakanlığın yazıları ekinde yeralan ve Bakanlığım koordinatörlüğünde cevap verilmesi uygun görülen Nevşehir Milletvekili Mehmet ELKATMIŞ'ın Sayın Başbakan'a tevcih ettiği 7/3838-9475 sayılı yazılı soru önergesinde, "Kamu kurumlarının vatandaşa olan borçlarını zamanında ödemedikleri takdirde, alacaklarına uyguladıkları temerrüt faizini esas alarak ödeme yapmalarının gerekliliği ve bu konuda bir yasal düzenleme yapılıp yapılmayacağı" sorulmuş olup, konuya ilişkin görüşlerimiz aşağıda özetlenmiştir.

Bilindiği üzere, Türk hukuk sisteminde gecikme faizi ile ilgili hususlar genel olarak, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu ve 4489 sayılı Kanun'la değişik 3095 sayılı Kanunla düzenlenmiş bulunmaktadır.

Temerrüt faiz uygulaması genel olarak 4489 sayılı Kanun'la değişik 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümleri uyarınca yürütülmekte olup, söz konusu Kanun'un temerrüt faizini düzenleyen 2. Maddesinde "Bir miktar paranın ödenmesinde temerrüde düşen borçlu, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça, geçmiş günler için 1 inci maddede belirlenen orana göre temerrüt faizi ödemeye mecburdur. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli avanslar için uyguladığı faiz oranı, yukarıda açıklanan miktardan fazla ise, arada sözleşme olmasa bile ticarî işlerde temerrüt faizi bu oran üzerinden istenebilir. Söz konusu avans faiz oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan avans faiz oranından beş puan veya daha çok farklı ise yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur. Temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdî faiz miktarı yukarıdaki fıkralarda öngörülen miktarın üstünde ise, temerrüt faizi, akdî faiz miktarından az olamaz." hükmü yeralmaktadır.

Yine aynı Kanun'un 1. Maddesinde, "Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme, yıllık, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının önceki yılın 31 Aralık günü kısa vadeli kredi işlemlerinde uyguladığı reeskont oranı üzerinden yapılır. Söz konusu reeskont oranı, 30 Haziran günü önceki yılın 31 Aralık günü uygulanan reeskont oranından beş puan veya daha çok farklı ise, yılın ikinci yarısında bu oran geçerli olur." hükmü yeralmaktadır.

Sözkonusu gecikme faizi uygulamaları ile ilgili olarak mevzuatta vatandaşı koruyan diğer kanunlarla düzenlenmiş bir çok hüküm mevcuttur. Örneğin, 1475 sayılı İş Kanunu'nun Kıdem Tazminatını düzenleyen 14. Maddesinde "...Kıdem tazminatının zamanında ödenmemesi sebebiyle açılacak davanın sonunda hakim gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder. İşçinin mevzuattan doğan diğer hakları saklıdır." hükmü yeralmaktadır.

7/3838

376 -4-

Diğer taraftan, T. Halk Bankası A.Ş. kredi müşterilerine kendi kredi mevzuatı çerçevesinde gerektiğinde temerrüt faizi uygulamaktadır. Ancak bu tür işlemlerde borçlu krediyi kullanan olduğundan, bankanın borçluya karşı herhangi bir yükümlülüğü doğduğunda, banka bu borcunu alacağından mahsup etmektedir. Bir başka deyişle, banka kredi borçlusuna uyguladığı işlemleri net tutarlar üzerinden yapmaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.'nden vatandaşın fazla ödemeden kaynaklanan bir alacağının olması halinde, Kurumun söz konusu değeri bir sonraki ayın faturasındaki borç rakamı üzerinden mahsup etmektedir.

Bilindiği üzere, Türk Bütçe Sisteminde Devlet giderlerinin karşılığı olarak tefrik edilen ödenekler ancak o yıl içinde alınan mal ve hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılabilmekte olup, ödemelerdeki gecikmeler nedeniyle gecikme zammı karşılığı olarak bütçelerde ödenek ayrılmamaktadır.

Öte yandan, harcamalara ilişkin esasları düzenleyen bütçe kanunlarına ekli (R) işaretli cetvelde, gecikme zammının bütçeden ödeneceğine dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu nedenle, genel ve katma bütçeye dahil daire ve idareler adına tahakkuk eden giderlerin zamanında ödenmesi asıl olmakla birlikte, münferit gecikmeler nedeniyle tahakkuk ettirilecek gecikme zammının bütçeden karşılanması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Dr. Kemal DERVİŞ
Devlet Bakanı

DAĞITIM:

Gereği:
TBMM Başkanlığı

Bilgi:
Başbakanlık (Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü)